

Rectories del Bisbat de Vic en l'àmbit de l'Associació per al Desenvolupament Rural de la Catalunya Central

Nous nodes de transformació per als nuclis rurals

Octubre de 2025

Projecte:

Liderat per:

Amb el finançament de:

**Generalitat
de Catalunya**

Cofinançat per
la Unió Europea

En el marc:

**Agenda
Rural de
Catalunya**
Catalunya 2030 Formentor Rural

EQUIP REDACTOR

Direcció

Jordi Fanquesa

Tècnic

Marta Salvador

RECERCA RURBANA

Despatx d'investigació
Desenvolupament Rural

**Departament d'Urbanisme,
Territori i Paisatge**

Índex

1. Introducció	6
1.1 La importància de les rectories en el desenvolupament rural	6
1.2 Una oportunitat a l'abast	8
2. Encaix del treball	10
2.1 Els antecedents i les implicacions	10
2.2 La necessitat d'un inventari	11
3. Objectiu i Contingut	13
3.1 Objectiu	13
3.2 Contingut i estructura del treball	13
4. Les Rectories del Bisbat de Vic	15
4.1 Les Rectories del Bisbat estudiades	15
4.2 Algunes consideracions sobre el llistat i sobre les rectories	17
4.3 Ubicació de les rectories i dels immobles	18
4.4 L'estat actual i els usos de les rectories i dels immobles	19
5. Un breu balanç de les oportunitats	20
5.1 Una mirada global	20
5.2 Els àmbits d'oportunitat	20
5.3 Algunes reflexions finals	22
6. Llistat de les Rectories	24
7. Fitxes	28
ANNEX	40
A. Fitxes de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona	
B. Recull fotogràfic	

1. Introducció

1.1. La importància de les rectories en el desenvolupament rural

El despoblament constitueix un dels reptes territorials més crítics de l'actualitat. La reducció demogràfica en nombroses àrees rurals no només implica una pèrdua de població, sinó que comporta conseqüències estructurals que transcendeixen l'àmbit local. Aquest procés incideix directament en la disponibilitat i qualitat dels serveis públics, en la conservació del patrimoni arquitectònic i cultural, així com en l'equilibri ambiental i en la sostenibilitat del territori.

Tot i la complexitat multidimensional del fenomen, una de les problemàtiques més destacades és l'escassetat d'habitatge assequible, que dificulta donar resposta a una demanda existent i real. En aquest marc, es planteja la necessitat d'explorar recursos encara poc considerats, com ara les antigues rectories presents en nombrosos nuclis rurals. Aquests immobles, especialment freqüents en assentaments de petites dimensions, han tingut històricament un paper social rellevant, sovint associat a valors patrimonials de considerable importància. Tanmateix, en l'actualitat, la major part d'aquests espais es troben en situació de desús o d'infrautilització, fet que obre la porta a noves estratègies de reapropiació i valorització.

Estudiar les possibilitats de transformació de les rectories i quina pot ser la seva contribució al desenvolupament rural del nostre territori és important per tres motius principals:

1. **Perquè pot incidir i oferir oportunitats importants als col·lectius socials més vulnerables**, en especial als de baix nivell adquisitiu, i molt especialment al jovent que vol quedar-se a viure al municipi i no pot per la manca d'oferta residencial.
2. **Perquè contribueix a la fixació poblacional i a la lluita contra el despoblament rural**, i pot ajudar a treballar pel tant necessari reequilibri territorial.
3. **Perquè incideix sobre la recuperació del patrimoni col·lectiu**, ja que actua sobre edificis que són sovint d'alt valor patrimonial, tot contribuint a la seva recuperació i rehabilitació.

Per tant, aquesta iniciativa suposa un guany a tres bandes: des del punt de vista **social**, des del punt de vista de la **fixació poblacional** en sòl rural, i també des del punt de vista **patrimonial**.

Aquest triple avantatge ha fet que aquest document s'encaixi en un estudi més ampli del que ja s'han elaborat alguns documents previs. En efecte, s'han fet ja estudis sobre les rectories de la comarca del Lluçanès per iniciativa de l'Associació per al Desenvolupament Rural de la Catalunya Central, i també de la comarca del Moianès per iniciativa de la Diputació de Barcelona. Aquest document que teniu a les mans busca ampliar aquests primers estudis, i suposa un pas més per abordar les possibilitats de transformació de les rectories del Bisbat de Vic i que comparteixen interessos territorials amb els Grups d'Acció Local.

El treball compta amb la complicitat del Bisbat de Vic per a la seva elaboració (figura 1), ja que ha mostrat també la seva preocupació pel destí del seu patrimoni al constatar el nivell de degradació i desús que alguns dels seus edificis està experimentant. La seva col·laboració en el desenvolupament del treball ha suposat la localització cadastral d'alguns immobles, l'aportació de material gràfic d'algunes de les rectories, així com informació sobre l'ús actual al que estan destinats els immobles en aquests moments. En aquest sentit, l'anàlisi de les fitxes que s'inclou

1.2. Una oportunitat a l'abast

Des de l'Associació d'Iniciatives Rurals i Marítimes de Catalunya (ARCA) fa temps que s'està treballant per la dinamització dels territoris rurals, i és per això que des del Grup d'Acció Local de l'Associació per al Desenvolupament Rural de la Catalunya Central s'ha encetat el programa transversal Cal Rural, que abasta tots els Grups d'Acció Local, i que busca millorar les condicions per facilitar l'accés a l'habitatge en el món rural.

Des d'aquesta Associació es va fer un primer treball sobre les possibilitats d'aconseguir habitatge des dels actius del Bisbat de Vic en la comarca del Lluçanès. Els resultats de l'estudi han consolidat la idea de que efectivament les rectories poden jugar un paper essencial en el desenvolupament rural pels motius abans esmentats, i és per això que s'ha buscat d'ampliar l'àmbit de treball per cercar més possibilitats, sempre amb la complicitat del mateix Bisbat.

Així doncs, es va procedir a plantejar la possibilitat de fer més extensiu el treball, i mirar d'estudiar els àmbits territorials dels diferents Grups d'Acció Local que coincidien amb l'àmbit territorial que abasta el Bisbat de Vic. A partir dels àmbits competents del Bisbat que es mostren en la figura 1, s'ha buscat de reconèixer quins d'aquests territoris formen part dels diferents Grups d'Acció Local, i són 4 els grups que comparteixen àmbits amb el Bisbat (figura 2):

1. Associació pel Desenvolupament Rural de la Catalunya Central.
2. Consorci pel Desenvolupament Rural de la Catalunya Central.
3. Associació per la Gestió del Programa Leader Ripollès Ges Bisaura.
4. Associació pel Desenvolupament Integral de la zona Nord-Oriental de Catalunya - ADRINOC.

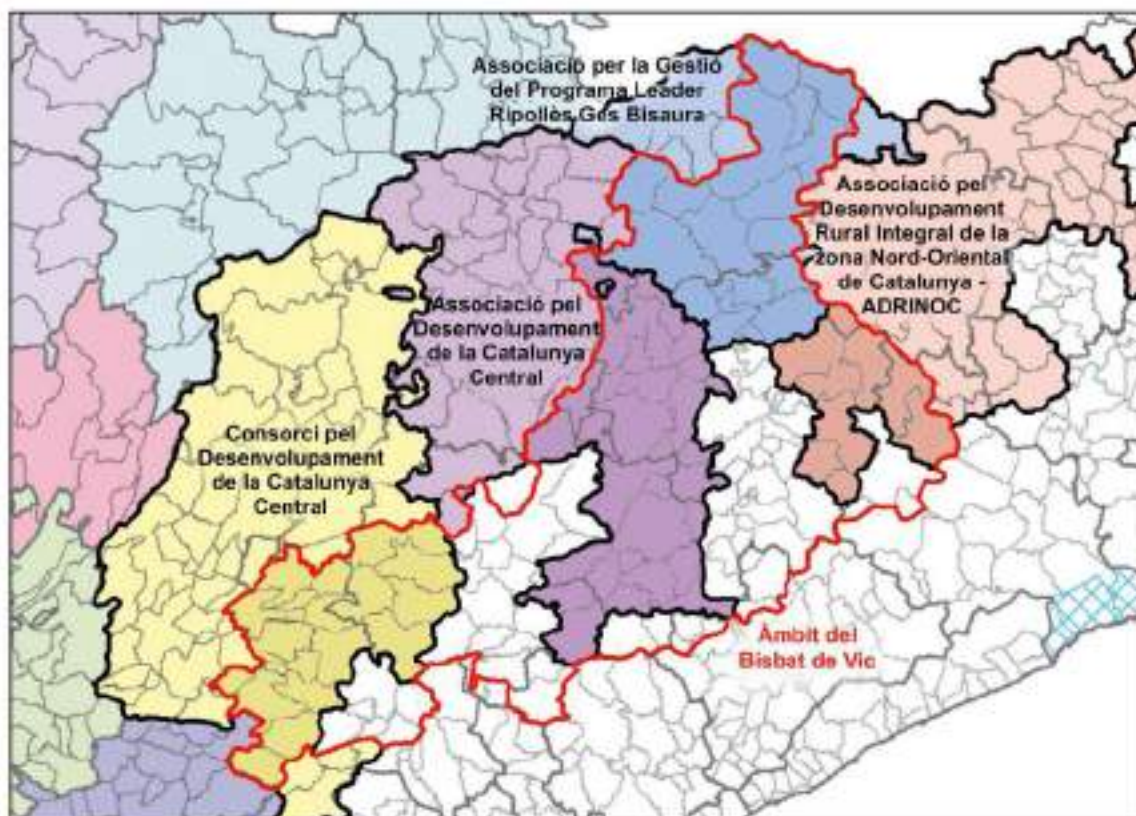

Figura 2. Àmbits de coincidència entre els Grups GAL i el Bisbat de Vic.

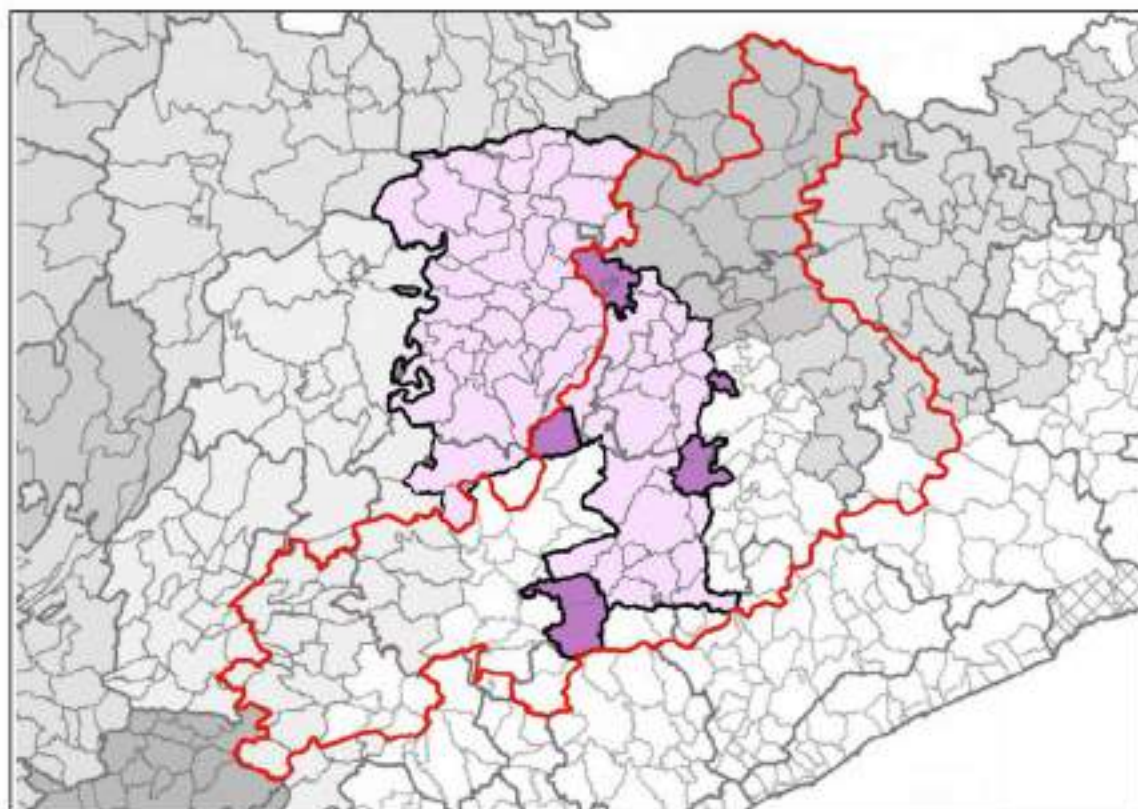

Figura 5. Àmbits municipals contemplats en el present estudi, en color violeta intens, pertanyents a l'ADRCatCentral (en violeta clar). En vermell l'àmbit del Bisbat de Vic.

3. Objectiu i contingut

3.1. Objectiu

El propòsit d'aquest treball és localitzar i acabar de complementar els elements immobles del Bisbat de Vic que coincideixen amb la zona de l'ADRCC i que poden tenir capacitat de transformació per poder esdevenir habitatges que permetin atenuar el problema de l'accés a l'habitatge en el món rural. En aquest sentit l'estudi preté fer un inventari d'aquests edificis i fer una valoració prèvia de les seves possibilitats de transformació.

3.2. Contingut i estructura del treball

Per a realitzar aquest inventari, en primer lloc el treball concretarà el llistat d'elements immobles que són propietat del Bisbat de Vic i que poden ser susceptibles de transformació per a la seva conversió o actualització en habitatge, amb la complicitat del mateix Bisbat. Tot seguit, es procedirà a la seva mapificació per situar sobre plànol els diferents immobles. És important assenyalar que en aquest àmbit de treball, tots els immobles del Bisbat de Vic a considerar són Rectories, i no existeixen altres edificis del Bisbat que no siguin rectories, com teatres, habitatges cedits al Bisbat, o masos de propietat.

Per a cada un dels elements identificats, el treball recollirà informació per tal de tenir una base de dades que permeti entendre la seva situació, localització, i el seu estat actual. Per això, cada fitxa contemplarà les següents dades:

- Adreça
- Municipi al que pertany
- Data d'origen
- Superfície construïda
- Ús actual
- Ús segons cadastre
- Qualificació urbanística
- Referència Cadastral
- Plànol de localització
- Planimetria
- Imatges de l'immoble

A més, el treball en farà una primera valoració de les possibilitats de transformació de l'immoble, que aniran en funció de l'estat de conservació de l'edifici i de l'ús actual. En aquest sentit, s'empraran dos colors, el vermell i el verd, que indicaran:

- Vermell: l'edifici es troba en aquests moments en lloguer, amb un ús específic, o bé es troba en estat ruïnós, desaconsellant la intervenció.

4. Les Rectories del Bisbat de Vic

4.1. Les Rectories del Bisbat estudiades

Com s'ha comentat més amunt, part de l'àmbit coincident del Bisbat de Vic amb l'ADRCC ja ha estat objecte d'estudi, en concret les comarques del Lluçanès i del Moianès. Aquest treball preté doncs complementar els elements d'anàlisi amb les rectories que encara no han estat estudiades i que pertanyen a l'àmbit d'aquest Grup d'Acció Local.

Això implica els següents municipis (per ordre alfabètic) i que estan grafats en la figura 7:

- Borredà (Berguedà)
- Galà (Bages)
- Muntanyola (Osona)
- Mura (Bages)
- Talamanca (Bages)
- Santa Cecília de Voltregà (Osona)
- Santa Eulàlia de Riuprimer (Osona)

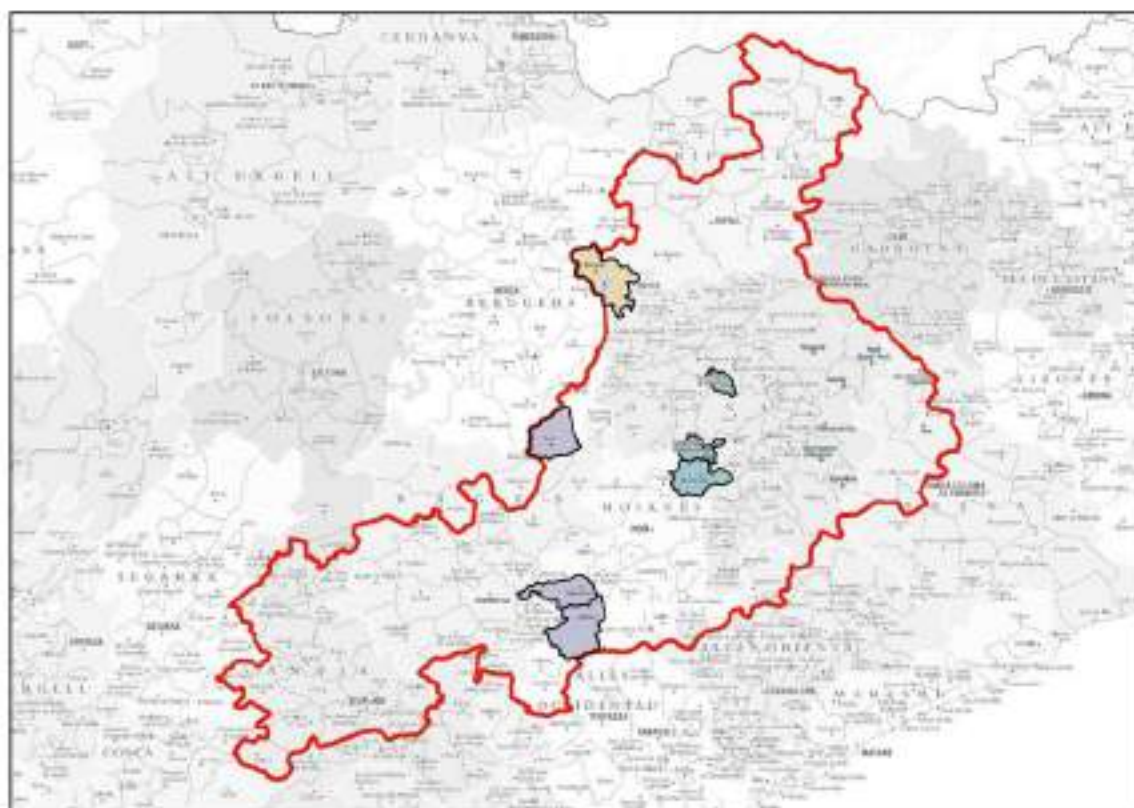

Figura 7. Municipis analitzats.

A partir d'aquests àmbits d'estudi, el mateix Bisbat ens ha facilitat el llistat de rectories vinculades a les parròquies objecte d'aquest treball. Una vegada analitzades les diferents propietats i fetes les visites de camp pertinents, el llistat de rectories que finalment s'han considerat per a la realització d'aquest estudi són 11 edificis, i són els següents:

Municipi	Parròquia	Immoble	Àmbit parroquial
Borredà	Comià	1 Rectoria	Ripollès
	Borredà - Sant Sadurn de Noya	2 Rectoria	Ripollès
	(parròquia de Palmerola)	3 Rectoria de Sant Martí de Boadella	Ripollès
	Salselles	4 Rectoria	Lluçanès
Galà	Vilaramó	5 Rectoria	Bages Nord
	Galà	6 Rectoria	Bages Nord
Muntanyola	Múnter	7 Rectoria	Vic
Mura	Mura	8 Rectoria i Can Llogari	Bages Nord
Talamanca	Talamanca	9 Rectoria	Bages Nord
Santa Cecília de Voltregà	Santa Cecília de Voltregà	10 Rectoria	Ter - Collsacabra
Santa Eulàlia de Riuprimer	Santa Eulàlia de Riuprimer	11 Rectoria	Vic

S'inclouen en els següents plànols A3 l'àmbit de treball (plànol número 1), el cartogràfic de cada una de les àrees estudiades (plànol número 2), i la ubicació de les distintes rectories analitzades (plànol número 3).

4.2. Algunes consideracions sobre el llistat i sobre les rectories

Les rectories han funcionat històricament com l'habitatge del rector, incloent també com a mínim un despatx i, en ocasions, algunes estances per altres activitats, com les formatives (especialment les activitats vinculades a la catequesi). Fins i tot, algunes de les rectories inclouen també algun altre edifici que no està estrictament vinculat a la religió, com pot ser un teatre o un petit recinte escolar, i algunes inclouen també espais ajardinats o també hortes. No cal dir que, abans del període d'industrialització, aquests edificis constituïen el nucli neuràlgic de la comunitat, i en funció de l'activitat i iniciativa del rector, mostraven un dinamisme més o menys accentuat.

Els nuclis rurals dels municipis que s'han estudiat en aquest treball tenen, tots sense excepció, al menys una rectoria, i en alguns casos, com Borredà i Galà, quatre rectories i dues respectivament en els seus àmbits municipals. En el cas de Borredà, el municipi en té una en el nucli urbà, una altra a Comià, una altra Sant Martí de Boadella i una darrera a Salselles. Galà en té una al nucli, una de les més importants del bisbat, i una altra a Vilaramó.

Els usos i les activitats que havien tingut aquestes rectories han estat lògicament molt modificats en el temps per diferents motius, el principal dels quals és el procés d'abandonament dels territoris rurals a tenor del procés d'industrialització de les grans ciutats. En efecte, tot i que algunes encara són la residència del rector, i inclouen en alguns casos estances de catequesi, moltes d'elles es troben o bé abandonades, o bé llogades com a habitatge a tercers, o bé amb

5. Un breu balanç de les oportunitats

5.1. Una mirada global

El despoblament constitueix un dels reptes territorials més crítics de l'actualitat. La reducció demogràfica en nombroses àrees rurals no només implica una pèrdua de població, sinó que comporta conseqüències estructurals que transcendeixen l'àmbit local. Aquest procés incideix directament en la disponibilitat i qualitat dels serveis públics, en la conservació del patrimoni arquitectònic i cultural, així com en l'equilibri ambiental i en la sostenibilitat del territori.

És per això que incidir sobre el patrimoni existent, i plantejar la recuperació dels edificis que estan en desús en aquests moments suposa una important oportunitat de transformació d'aquests territoris per atenuar aquest despoblament i revaloritzar els seus actius.

5.2. Els àmbits d'oportunitat

En conjunt, s'ha realitzat una breu valoració de les oportunitats d'intervenció en les rectories considerades, en funció de si tenen o no un ús actual, i en funció també del seu estat de conservació. Val a dir que aquesta classificació està subjecte a canvis pel que fa a l'ús, ja que aquest pot canviar amb el temps, i també cal recordar que la valoració de l'estat de conservació s'ha fet a partir de la visita de camp ocular i d'una mirada externa de l'edifici, i en cap cas s'ha accedit al seu interior i, per tant, cal ser prudent en aquesta valoració. De totes maneres, pot ser útil per prendre unes primeres decisions per part del Grup d'Acció Local, i veure quines gestions es podrien tenir en compte per explorar amb més detall les possibilitats de recuperació d'aquestes rectories.

Tenint això en compte, i com ja s'ha comentat a l'inici del document, en l'apartat de la metodologia, s'han definit dos grups com a primera aproximació. Així, s'ha considerat el següent criteri:

- **Vermell:** l'edifici es troba en aquests moments en lloguer, o amb algun altre ús específic, o té un destí concret per part del bisbat, o bé es troba en estat ruïnós, desaconsellant la intervenció.
- **Verd:** l'edifici està sense ús, i es pot plantejar la seva reactivació o transformació en habitatge assequible.

A partir d'aquesta valoració, podem establir el següent quadre de les rectories i les oportunitats que podem entreveure a partir d'aquest treball. Com podem observar, de les onze rectories considerades només tres plantegen oportunitats de recuperació. Es resumeixen la valoració de les rectories i la seva ubicació en el plànol número 4, i s'inclou un esquema de la seva accessibilitat viària en el plànol número 5, en els plànols A3 al final d'aquest capítol.

Detall àmbit Breda

Detall àmbit Sta. Cebila de Rupinier i Muntanyola

Detall àmbit Sta. Cecília de Volpègà

Detall àmbit Galà

Detall àmbit Salanunca i Mura

Les Pectories estudiades ubicades a l'ADRC

Plans nodes de transformació per als nuclis urbans

UBICACIÓ. PRIORITAT D'INTERVENCIÓ

Legenda: ■ immobles en l'accesibilitat baixa ■ immobles en l'accesibilitat mitjana ■ immobles en l'accesibilitat alta

INSTITUT MUNICIPAL DE L'URBANISME DE BARCELONA

IMUB

ESCALA: 1:10.000
NP PLANO: 4

6

Llistat de les Rectories

BORREDÀ

RECTORIA DE COMIÀ ⁽⁰¹⁾

Ubicació: Polígon 7, Parcel·la 5

Sostre total: ~ 128 m²

Ús actual: Habitatge llogat

RECTORIA DE BORREDÀ ⁽⁰²⁾

Ubicació: C/ Manresa, 7

Sostre total: ~ 375 m²

Ús actual: Habitatges llogats

RECTORIA DE SANT MARTI DE BOATELLA ⁽⁰³⁾

Ubicació: Polígon 8, Parcel·la 33

Sostre total: ~ 70 m²

Ús actual: Sense ús. Estat ruïnós

RECTORIA DE SALSELLES ⁽⁰⁴⁾

Ubicació: Polígon 12, Parcel·la 37

Sostre total: ~ 2.515 m²

Ús actual: Sense ús. Estat ruïnós

GAIÀ

RECTORIA DE VILARAMÓ ⁽⁰⁵⁾

Ubicació: Polígon 4, Parcel·la 38

Sostre total: ~ 252 m²

Ús actual: Habitatge disponible

RECTORIA DE GAIÀ ⁽⁰⁶⁾

Ubicació: Gr. Vilagaia

Sostre total: ~ 248 m²

Ús actual: Habitatge i Restaurant

MUNTANYOLA

RECTORIA DE MÚNTER ⁽⁰⁷⁾

Ubicació: Pl. Polígon 3. Polígon 5, Parcel·la 89

Sostre total: ~ 343 m²

Ús actual: Sense ús

MURA

RECTORIA DE SANT JOAN DE FÀBREGUES ⁽⁰⁸⁾

Ubicació: C/ Sol, 3

Sostre total: ~ 1.181 m²

Ús actual: Alberg i Restaurant

TALAMANCA

RECTORIA DE TALAMANCA ⁽⁰⁸⁾

Ubicació: C/ Castell

Sostre total: ~ 1.019 m²

Ús actual: Casa de colònies

SANTA CECÍLIA DE VOLTREGÀ

RECTORIA DE SANTA CECÍLIA DE VOLTREGÀ ⁽¹⁰⁾

Ubicació: C/ Carrer, 1

Sostre total: ~ 1.128 m²

Ús actual: Sense ús

SANTA EULÀLIA DE RIUPRIMER

RECTORIA DE SANTA EULÀLIA DE RIUPRIMER ⁽¹¹⁾

Ubicació: Pl. de la Rectoria, 1

Sostre total: ~ 477 m²

Ús actual: Habitatge, locals per a pessebristes i caramelles

7

Fitxes

Dades Bàsiques

Adreça: Gr. Vilagaia, 08672

Municipi: GAIÀ

Data d'origen: 1823

Sup. Construïda: ≈ 248 m²

Ús actual: Habitatge i Restaurant

Ús segons cadastre: Hotelier

Marc Legal

Qualificació Urbanística

Equipaments comunitaris (CLAU E)

Nivell de protecció

Inexistent

Font: Mapes de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona. Fitxa: 08090 - 168

Plànol de Localització i Ortofoto

Localització cases

Ortofoto 2008

Plànol Cadastral

Referència cadastral: 0912305DG1401S0001IL

Cadastral 2008

Planimetria

Cadastral 2008

Ortofoto 2008

Vista general

Vista lateral

Vista frontal

Vista posterior

Dades Bàsiques

Adreça: Pl. Polígon 3, Polígon 5, Parcel·la 89, 08529

Municipi: MUNTANYOLA

Data d'origen: -

Sup. Construïda: ≈ 343 m²

Ús actual: Sense ús

Ús segons cadastre: Improductiu

Marc Legal

Qualificació Urbanística

Equipaments (CLAU E)

Nivell de protecció

Inexistent

Font: Mapes de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona. Fitxa: 08129 - 24

Plànol Cadastral

Referència cadastral: 08128A005000890000UH

CADASTRE 12000

Plànol de Localització i Ortofoto

Localització CADASTRE

Ortofoto 12000

Planimetria

CADASTRE 12000

PLAN 12000

Façana principal

Acrota

Façana de llevant

Vista general

CRÈDITS

Projecte:

Liderat per:

Amb el finançament de:

**Generalitat
de Catalunya**

**Cofinançat per
la Unió Europea**

En el marc:

**Agenda
Rural de
Catalunya**

EQUIP REDACTOR

Direcció

Jordi Fanquesa

Tècnic

Marta Salvador

RECERCA RURBANA

Despatx d'investigació
Desenvolupament Rural

**Departament d'Urbanisme,
Territori i Paisatge**

